

Høring om utvidelse av ordningen med 12 timer gratis SFO for elever på 3. trinn

Uttalelse - Skolenes landsforbund

Status	Innsendt til Utdanningsdirektoratet Innsendt og bekreftet av instansen via: bg@skolenes.no
Innsendt av	Bodil Gullseth
Innsenders e-post:	bg@skolenes.no
Innsendt dato	18.03.2024
Hvilken organisasjon?:	Skolenes landsforbund Organisasjon (Privat)
Stilling	2. nestleder

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte organisasjon.

Høring om utvidelse av ordningen med 12 timer gratis SFO for elever på 3. trinn

1. HØRINGEN

1.1. OM HØRINGEN

Vi foreslår endringer i reglene om moderasjonsordninger for skolefritidsordningen (SFO). Forslaget innebærer en utvidelse av moderasjonsordningen om 12 timer gratis SFO for 1. og 2. trinn, slik at ordningen også omfatter 3. trinn fra skoleåret 2024-2025.

Ny forskrift til opplæringsloven er for tiden ute på høring og skal etter planen tre i kraft fra 1. august 2024. Der er bestemmelsene om skolefritidsordningen foreslått regulert i kapittel 2 *Leksehjelp og skolefritidsordning*. Forslag til endringer her innebærer derfor en justering av det forslaget til ny forskrift som er på høring. Lenke til høringen: <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/skole-og-opplaring/ny-opplaringslov/horing-ny-forskrift-opplaringsloven/#a202047>

Vi sender forslaget på høring med frist for å uttale seg 26.03.2024. Våre høringer er åpne for alle, og alle som ønsker det kan uttale seg.

1.2. BAKGRUNNEN FOR HØRINGEN

Vi viser til gjeldende moderasjonsordninger, fastsatt i nåværende forskrift kapittel 1B. Det er innført 12 timer gratis skolefritidsordning på 1. trinn fra skoleåret 2022-2023 og 2. trinn fra skoleåret 2023-2024. Like muligheter for deltakelse i skolefritidsordningen og bekjempelse av fattigdom er et satsingsfelt for regjeringen, og gjennom budsjettforliket mellom regjeringen og SV ble det fattet vedtak om å utvide moderasjonsordningen til også å omfatte 3. trinn fra skoleåret 2024-2025.

Kunnskapsdepartementet har i Tildelingsbrevet for 2024 i oppdrag 2024-005 *Endringer i forskrift til opplæringsloven om gratis SFO* bedt Utdanningsdirektoratet om å utarbeide utkast til, og sende på høring, forslag til endring av forskriften.

2. GJELDENDE REGELVERK

2.1. GENERELT

Skolefritidsordningen er regulert i gjeldende opplæringslov (oppl.) § 13-7.

Etter bestemmelsen plikter kommunene å ha et tilbud om SFO før og etter skoletid for 1.-4. trinn, og for barn med særskilte behov på 1.-7. trinn. Bestemmelsen gir imidlertid ikke barna rett til en plass i SFO. Hvilke regler kommunen har for inntak, opptaksperiode og oppsigelse av SFO-plass skal fastsettes i vedtektene, jf. nåværende oppl. § 13-7 tredje ledd bokstav c, i form av en lokal forskrift. Beslutninger om inntak og oppsigelse av plass er enkeltvedtak etter forvaltningsloven (fvl.) § 2. Fvl. kapittel VI regulerer klageadgangen, og den enkelte kommunes klageorgan er klageinstans, jf. fvl. § 28 andre ledd.

Det er viktig å merke seg at ny opplæringslov etter planen trer i kraft 1. august 2024. I ny opplæringslov er skolefritidsordningen regulert i § 4-5, men innholdet i nåværende § 13-7 er videreført. I dette høringsnotatet viser vi primært til gjeldende opplæringslov og forskrift ved beskrivelse av regelverket, men foreslåtte endringer er basert på forslag til forskrift til ny opplæringslov.

Forslag til forskrift til ny opplæringslov er sendt på høring og har en ny språklig utforming og ny struktur. Skolefritidsordningen er foreslått regulert i kapittel 2.

2.2. FINANSIERING OG MODERASJONSORDNINGER

Kommunene kan kreve at utgiftene til SFO dekkes gjennom foreldrebetaling, jf. oppl. § 13-7 femte ledd, jf. tredje ledd bokstav e. Det er ikke innført en makspris for SFO, og det er opp til kommunen å fastsette hvor mye en plass koster. Det er imidlertid selvkostbegrepet som skal legges til grunn, som vil si at foreldrebetalingen er begrenset til å dekke kommunens utgifter.

Fra skoleåret 2022–2023 ble det innført en ordning med 12 timer gratis SFO for elever på 1. trinn, og for skoleåret 2023-2024 ble ordningen utvidet til 2. trinn. Kommunen skal gi foreldrene tilbud om å fordele de 12 timene på alle dagene kommunen til vanlig har et tilbud om SFO, så langt det er praktisk mulig.

Moderasjonsordningene skal gjelde for den/de skolefritidsordningene kommunen velger å benytte for å oppfylle plikten etter oppl. § 13-7. Det betyr at der kommunen velger å benytte seg av private for å oppfylle plikten til å ha et tilbud om SFO, vil slike SFO også omfattes av moderasjonsordningene.

Det er opp til hver enkelt kommune å bestemme hvordan de vil organisere SFO-tilbudet ut over kravene som er fastsatt i loven og forskriften. Kommunene står derfor fritt til å tilby gratis SFO i hele oppholdstiden, eller ha andre moderasjonsordninger i tillegg til de som er fastsatt i forskriften.

Vi viser ellers til informasjonen vår på udir.no om moderasjonsordninger i SFO: [Veileder om moderasjonsordninger i SFO](#)

3. VURDERING OG FORSLAG

3.1. FORMÅL OG AVGRENSNINGER

Hensikten med forskriftsendringen er å følge opp Stortingets vedtak om å utvide ordningen med 12 timer gratis SFO til også å gjelde for elever på 3. trinn fra skoleåret 2024-2025.

SFO ved skoler som er godkjent etter privatskoleloven eller oppl. § 2-12 skal ikke omfattes av ordningen. Direktoratet skal lyse ut tilskudd som skal bidra til at SFO ved de private grunnskolene kan tilby 12 timer gratis SFO også på 3. trinn, på lik linje med offentlige skoler. Dette omfattes derfor ikke av denne høringen.

3.2. OM GRATIS SFO PÅ 1, 2 OG 3. TRINN

Vi foreslår en utvidelse og en endring i forslag til ny forskrift til opplæringsloven som bestemmer at kommunen plikter å tilby elever på 1, 2 og 3. trinn 12 timer gratis SFO hver uke. Det er tilstrekkelig at eleven har SFO-plass og er elev på 1, 2 eller 3. trinn for å bli omfattet av ordningen. Det skal ikke stilles krav om at andre vilkår skal være oppfylt.

Ordningen skal gjelde uavhengig av om eleven har et heltids- eller deltidstilbud i SFO, og kommunen kan ikke kreve oppholdsbetaling for SFO der foreldrene bare ønsker å benytte seg av det tilbudet som er gratis.

? **Støtter dere forslaget om å utvide moderasjonsordningen til også å omfatte elever på 3. trinn med SFO-plass?**

Ja

Skolenes landsforbund støtter endringsforslaget som vil gi alle elever på tredje trinn rett til 12 timer gratis SFO.

SFO skal være en arena for alle barn, uansett språk, kultur, religion, økonomi og sosial bakgrunn. SFO bør være en arena som virker sosialt utjevne. For svært mange er SFO i dag et altfor dyrt tilbud. Det blir derfor til at de som virkelig kunne hatt behov for dette tilbudet, ikke ser seg råd til det. Skolenes landsforbund mener at SFO må være et gratis tilbud for alle elever. Å la også elever på tredje trinn få et gratis tilbud om 12 timer på SFO er svært positivt. Vi synes det er viktig og riktig at det i forskriftsforslaget presiseres at endringsforslaget ikke skal føre til bortfall av moderasjonsordninger som allerede i dag eksisterer.

Det er bra at man tilfører kommunene ekstra midler for å gjøre kommunene i stand til å gi et gratistilbud. Vi er imidlertid skeptiske til at de ekstra midlene gis i form av rammetilskudd og ikke er øremerka tiltaket. Gang på gang har våre medlemmer rapportert inn at rammetilskudd til tiltak i skole- og oppvekstsektoren ikke tilfaller de tiltenke områdene eller oppgavene.

Vi i Skolenes landsforbund har i arbeidet med nasjonal rammeplan for SFO i flere sammenhenger pekt på at rammevilkårene allerede i dagens ordning er pressa. Man sliter med bemanning, kompetanse hos personalet, areal og utstyr. Et gratis tilbud på tolv timer per elev i 1.-3. klasse, vil føre til at flere elever benytter seg av ordningen. Det er uklart om man gjennom rammeoverføringene får dekket de utgiftene man vil få. Bekymringen blir derfor om man som følge av endringen vil oppleve en sterk prisøkning i forhold til det resterende tilbudet. I så fall kan man da oppleve at SFO-tilbudet i sin helhet blir dårligere enn i dag for elevene som benytter seg av SFO.

Den nasjonale rammeplanen for SFO er opptatt av at man skal styrke og utvikle tilbudet for elevene som benytter seg av tilbudet. En må ikke nå ende med at man går bort fra tankene om innhold og kvalitet i SFO, og at man ender opp med en oppbevaringsplass med dårlige rammer.

4. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

71 prosent av elevene på 1.-4. trinn går på SFO. På 1. trinn er andelen 94 prosent, mens den går ned til 37 prosent på 4. trinn. Nedgangen er størst mellom 3. og 4. trinn. Dette er en økning

på 12,5 prosentpoeng fra skoleåret 2020–2021. Den store økningen i antall elever på SFO er blant annet et resultat av redusert foreldrebetaling og gratis 12 timers SFO for 1. og 2. trinn. Etter at det ble innført gratis 12 timers SFO også for 2. trinn, har andelen 2. klassinger i SFO økt fra 79 prosent skoleåret 2022–2023 til 92 prosent i år.

Vi legger til grunn at en utvidelse av ordningen med 12 timer gratis SFO for alle elever på 3. trinn i tillegg til alle elever på 1. og 2. trinn, likevel ikke vil ha vesentlige administrative konsekvenser for kommunene. Det er ingen øvrige søknader som må behandles, siden kravet om 12 timer gratis SFO for elever på 1, 2. og 3. trinn vil utløses av vedtaket om plass på SFO etter gjeldende oppl. § 13-7. Dermed vil behandlingen av søknader om SFO-plass og klagesaksbehandlingen fortsette som før.

De fleste kommuner finansierer deler av SFO-tilbudet ved foreldrebetaling. For å erstatte bortfall av foreldrebetaling når 12 timer SFO skal være gratis, kompenseres kommunene over rammetilskuddet. I 2023 økte rammetilskuddet til kommunene med 690 mill. kroner som følge av at det ble innført 12 timer gratis SFO per uke for 2. klassingene. Tiltaket får helårseffekt i 2024. Midlene er fordelt etter delkostnadsnøkkelen for grunnskole. I 2024 er det bevilget 856,3 mill. kroner over rammetilskuddet til kommunene til innføringen av 12 timer gratis SFO per uke for 3. klassingene, også disse fordelt etter delkostnadsnøkkelen for grunnskole.

I kommuner der deltakelsen i SFO i utgangspunktet er lav, og så øker som følge av ordningen med gratis SFO, vil det kunne bli noe behov for å rekruttere flere ansatte, større arealer og/eller å tilrettelegge tilbudet for å imøtekomme økt etterspørsel.

I tillegg har regjeringen foreslått å bevilge 10 mill. kroner i 2024 til økt kompetanse for ansatte i SFO, og 23,7 mill. kroner til en øremerket tilskuddsordning for lavere foreldrebetaling i SFO for elever ved privatskoler.

Er dere enige i vår vurdering av de administrative og økonomiske konsekvensene?

Vet ikke

Vi har trykt "vet ikke" fordi vi er usikre på om økonomisk støtte ved rammeoverføringer er det riktige. Se forøvrig kommentaren under pkt 3.2

5. FORSLAG TIL FORSKRIFT TIL NY OPPLÆRINGSLOV

Forslag til forskrift til ny opplæringslov er på høring. Vi foreslår en endring av dette forslaget. Det er bare endringer ift. dette forslaget som er satt i kursiv. Vi foreslår at ny § 2-2 skal lyde:

§ 2-2 Gratis skolefritidsordning for elever på *1. til 3. trinn*

Kommunen skal gi tolv timar gratis skolefritidsordning per veke for elever på *1. til 3. trinn* som har plass i ordninga. Kommunen kan ikkje rekne om dei tolv timane til gjennomsnitt over lengre tid enn ei veke.

Kravet i første ledd gjeld også dersom kommunen tilbyr skolefritidsordning i skoleferiane.

Kommunen skal gi foreldra tilbod om å fordele dei tolv timane på alle dagane kommunen til vanleg har eit tilbod om skolefritidsordning, så langt det er praktisk mogleg. Dette gjeld ikkje ved tilbod om skolefritidsordning i skoleferiane.

Kommunen kan krevje betaling for kost.

? Støtter dere vårt forslag til forskriftstekst?

Ja

Ingen kommentar fra instansen

Med hilsen

Erik Holvik Rossvoll
fung. avdelingsdirektør

Amanda Ystebø
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent